

מ. ב. לזבניק.

תהלת הסופרים.

חזיון בשני מחזות.

מחזה א.

העם—ראשית ימי האביב.
 (חדר העבודה כמעון הסיפר
 זמזומי. סמול הרואים אל החלון—
 שולחן; משלש עבריו שלשה כסאות;
 בקיר מצד ימין—דלת וסטוך לה ארון-
 ספרים; אל הקיר מצד שמאל—ספה. על
 השולחן בונחים כלונים וקניקורדאנציה
 ישנר; באמצע, על ספוג ארום, מונח גליון
 זקן, מוכן, כנראה, לכהיבה של דבר
 חשוב; אצל הגליון דיוטה ובפיה עם כסף,
 שטראה נוצה לו, השעה—הרביעית לפנות
 ערב, הסיפר זמזומי, בעל זקן מהודר
 ושפם גזוז, שוכב שרוע על הספה, מכים
 אל התקרה ומפחק.)
 זמזומי (מפסיק פהיקו בקול זועף):
 נו, נו! השד יודע, מה זה היה בעת
 האחרונה! קללה—חי נפשי! שלשה ימים
 (מנענע בידו כמחוק דברי עצמו), שלשה
 ימים אני מינע את מוחי מינעו, סוחטו—
 ולא כלום! אף מלה אחת עוד לא סחטתי
 מתוכו, לדתחיל בה לכל-הפחות את הגליון
 החלקן נו, נו

העם (נפתחת הדלת; נכנס הסופר
 שומשום, בעל שערות ארוכות, מנולח
 ושפמו עולה למעלה).
 שומשום שלום
 זמזומי (מבלי התרוסס בעל
 הספה): אה, שלום! הקרובה במוכך כסא
 אל וספה ושב על ידיו; נשוחח מעט.
 שומשום: מרוע הוך שוכב ככה,
 כנבלה, במחילה? (מעיף עין על הגליון
 הנקי שעל השולחן), הנך מכין עצמך לכתוב
 דבר-מה?
 זמזומי (ככה-צחוק מעושה): מצאת
 חידתי? עורך דמאכף, עחיד-לבוא! מטש
 מצף עלי מבול של מכתבים, ובכל מכתב
 —החינה ועוד העם החינה; כתוב; גולן,
 כתוב! כתוב מה שחכתוב, ורק שחכתוב!
 והנה היום רציתי כבר לנשת אל ה"מלאכה"
 (קוץ בעיניו ומרניש את המלה "מלאכה"),
 לכתוב בשביל "עחיד-לבוא", מבין הנך,
 מאמר (חושב מעט), נו, מעין בקורת של
 כל ספרותנו החדשה; פתאום—ראשי כואב!
 הך מכין?

שומשום (לוקח מלון מעל השולחן,
 מקריב כסא אל הספה, יושב ומתחיל
 הופך במלון, דופך ומעיין, הופך ומעיין):
 גם אני קבלתי מעורבו של "עחיד-לבוא"
 שני מכתבים בכקשיה מעין אלו וכבר
 התחלתי לכתוב בשבילו מערכה שלמה
 של ציורים; שני ציורים קטנים כבר
 גמרתי ואת השלישי אתחיל בוודאי עוד
 היום בערב.
 זמזומי (מכים אל התקרה כנקודה
 אתה, ניכר, שדוא מתאמץ להניד, להשמיע
 איזה דבר ואינו מיצא מה).
 שומשום: מתי יצא דמאכף לאיר,
 לא הדעז העורך לא כתב לי מאומה, על
 אורות זה.
 זמזומי (פיתה פיו כמפחק): הוא
 חושב לרוציאו לאור עוד תיכף אחרי
 השבועות; כן הוא כוהב אלי.
 שומשום: נו, ואיזו חדשות אתך
 ככלל?
 זמזומי: החדשות אין כל חדש!
 שומשום: היודע אתה? הצעיר
 הררי נפל למשכב והנהו עתה בבית-
 החולים.
 זמזומי: צר מאוד! לא ראיתי זה
 ירח ימים.
 שומשום: גם אני לא ראיתי זה
 כמה. את האמת אני לך; שכעו אינו מוצא
 חן בעיני ביותר, אמנם, בכשרונו לעתיד
 אינני מסופק, אך... איני יודע איך לכנות

את מוננו גם לבעל נאווה ויחיד לא נוכל
 לחשבו; על עצמו אינו אוהב לדבר גם
 ברטון; אבל מדוע הוא תמיד מבטל ככה
 את כל העולם? סף-סיף הן אך מסתול
 הנהו! היינו, לא מהחיל נמיר, אבל... סף-
 סוף צעיר, שעוד כדאי היה לו ללמוד מעט
 גם מאלה שקדמו לו.
 זמזומי (מהרוסס מעל הספה, קם
 ומתחיל מהלך הנה ודנה בחדר): גם בעיני
 לא טוב הוא ביותר. דוא מתחם תמיד
 לכולנו, כאל אנשים שוים לו... (מתחיל
 סגסגס מעט במכוכה) היינו... מוכן... זה
 אמה... בעתיד אילי יהיה אחד הכשרונות
 החשובים, אבל בכל זאת... נו, איך אומרים
 ואה: אנחנו הן כבר כתבנו הרבה, קנינו לנו
 איזה שם... בכאמר הבקורת, שעלה
 במחשבתו לכתוב בשביל המאכף, אני חושב
 להחשכך הרבה גם על הפרט הור; היינו,
 על הררי לא אכהוב מאומה — סף-סוף
 אינו כדאי והגון עוד לכך, שזכירו את
 שכו בטאמר בקורה אשר כמאכף—אך כך,
 בדרך כלל...
 שומשום: בטדומה, הוא מוקיר
 רגליו מביחך כמו כנונה?
 זמזומי: דושש אני—צדקת הפעם!
 כידוע לך, שלחתי לא כבר כחור משנית
 להכיבליאותיקה העברית את הסופר
 בצלצל, והנה כאשר נפגשתי אחרי כן
 את הררי, הרגשתי בו, כי מצא את עצמו
 נעלב; אמנם בפיו לא הניד מאומה, אך

מסנכמי שהביט הצדה הרגשתי ברוד; הוא
 מיצא את עצמו נעלב.
 שומשום: אמנם, זאת אי-אפשר
 לחד — בצלצל מרויח או ירויח—די
 פרנסתו גם בלי זה, והמסכן הזה, הררי,
 נצרך עתה מאד.
 זמזומי: אבל הן לא יכולתי למסור
 לו פרנסה הנונה זו, שבצלצל מוכשר
 לה וכבר שם עיניו בהו! מה היה אימר או
 בצלצל צולז למה לנו לכחז? גם אתה תודה,
 חביבי, כי בעיניי אל—, אדם קרוב לעצמו,
 צולצל צול לא היה מוחל לי דבר זה כל
 ימי חיי.
 שומשום: ממה הוא מתפרנס עתה,
 לא אדע, חי נפשי!
 זמזומי: גם אני לא אדע, ממה
 הוא מתפרנס עתה. כשראיחיו בפעם
 האחרונה, התאונן לפני, כי אין לו שום
 פרנסה.
 שומשום: אומלל!
 זמזומי: נחוזן יהיה להמליץ עליו
 לפני מי שזוא; הן הוא יכול לחשוב באמת,
 כי אנחנו עיינים אותה.
 שומשום: מוכן, לו רק הצענו,
 היינו יכולים להמציא לו איזו פרנסה, אך...
 (נפתחת הדלת, נכנס הסופר
 בצלצל, מגולח זקן ושפם, ושערותיו
 מסודקות לו לחצאין עם קו לבן באמצע
 הראש).
 בצלצל (כנחוך של הגאה

סתומה): שלום, רבותי!
 זמזומי (מישים לו ימינו ובשאלו
 טופח לו יעל נכי): שלום, שלום!
 שומשום (מקריב כסאי אל
 השולחן ומישים יד לבצלצל): מה
 שלוכך?
 בצלצל (כנחוך של רגאה סחימה.
 הנה אני חי לי ככל היהודים!
 זמזומי (נגש אל השולחן ומניח
 על נכי הגליון החלק המוכן לכהיבה את
 אחר המלונים): נו, מה תשמיעיני חדשות
 מר בצלצל?
 בצלצל (יושב על כסא מן הצד):
 כן, התדענו הררי כעת בבית החולים,
 זמזומי (מתחיל עוד זעם מתהלך
 בחדר הנה והנה): כבר דברנו מזה, עוד
 בסרם תבוא.
 בצלצל: כדאי היה ללכת עתה
 לבית-החולים לבקרו.
 שומשום: גם אני חושב ככה;
 סף-סוף חבר צעיר, גלמוד...
 זמזומי (נשאר עומד באמצע
 החדר): אני לא אלך... (על פניו נראים
 אותו מכוכה) נו, אין לי פנאי... מבינים
 אתם! בית החולים רחוק, ואני מרוד; מרוד
 אני, הלא חדעו!
 (רגעים אחרים מחרישים כולם).
 בצלצל (מעמיד פניו כזוכר
 נשכחות): כן, שכחתי לספר לכם—עורכו
 של "עחיד לבוא" כותב לי... אך כודאי
 כבר כתב גם לכם?

שומשום: מה הוא כותב לך?
 זמזומי (סתהלך כחודר ומביט
 הצדה): אולי כתב לנו ואולי לא כתב;
 ספר ונראה.
 בצלצול: איך דברך הוא סבבשני
 לשלוח לו איזה דבר בשביל מאספו.
 זמזומי (מההלך רנה והנה ומביט
 הצדה): זהו כל החדוש? ואני קבלתי
 ממנו ארבעה מכתבי בקשה כאלה?
 כפדומה, כבר ספרתי לך את הדבר הזה.
 שומשום (קם סמקומי): אולי
 נלך לטייל מעט? הלא אביב בחוץ!
 זמזומי: ניכל לטייל—מדוע לא?
 בין כך ובין כך לא אעשה עוד היום דבר,
 ראשי כואב מעט.
 (דפיקה חזקה בדלת).
 זמזומי: מי שם? ... יבואו
 (אל החדר סתפרץ צעיר דחוף
 ומבוהל; רגעים אחדים היא עומד נבוך
 ושולח מבטים תועים לכל צד).
 זמזומי: מה בחפצך להניד לנו,
 ארוני?
 הצעיר: סליחה, רבותי, כמעט רצתי
 הנה (שם ידו על חוהו) עיפתי... באתנו
 להודיעכם, רבותי, כי הררי הוא סמוכן,
 אני בא עתה מבית-החולים... הוא ככה
 גלמוד... אך יכולים לעזוב אותו לנפשו
 ככה גלמוד, ככה גלמוד?
 שומשום: (מביט בשאלה אל
 זמזומי): אולי נלך עתה אליו?

זמזומי: נו, נלך! (אל בצלצול)
 מה אזה יושב ומביט עליך נלך!
 מחזה ב'.
 העת—ראשית הקיץ.
 (חדר העבודה כמעון הסופר זמזומי
 כבמחזה הראשון, ירק החלון פתוח עתה.
 השעה—החמישית אחרי הצהריים. זמזומי
 יושב נשען על הספה ומעין והופך בספר
 חדש בלתי סכורך ובלתי נוור. נכנסת מרת
 זמזומי, לבשה פיניואר לבן).
 מרת זמזומי (מעמידה כסא סמוך
 לבעלה ויושבת): אם כן, סתי הנך מבטיח
 לתת לי את שלשים הרובל, הנחוצים לי
 לחלבשתי החדשה?
 זמזומי: לא יאוחר, הנני חושב,
 סבוער שביע; הלא את רואה: מאמרי
 כבר נדפס, וכודאי ישלחו לי כמהרה את
 שכר-הסופדים שלי.
 מרת זמזומי: וכמה הנך צריך?
 לקבל בעד מאמרך והו
 זמזומי: כשמונים רובל,
 מרת זמזומי (מחליקה לו על
 שער ראשו): זה כבר לא קבלת בפעם
 אחת, היינו, בעד מאמר אחד, מחיר רב
 כזה!
 זמזומי (אוחז בחכה ביד אשהו):
 כמדומני, באו שם אלינו אנשים,
 מרת זמזומי (מחליקה לו עוד
 פעם על ראשו): אלך ואראה (קמה ופותחת

הרלח) אתה, כבקשה!
 (נכנסים שומשום ובצלצול).
 מרת זמזומי (מושיטה להם ידה):
 שלום! שלום! שבו! במהרה יביאו לכם
 הנה פרות ותה, ואני אעזבכם, רבותי,
 חסלתו לו—צריכה אני ללכת! (מנענעת
 בראשה ויוצאה).
 זמזומי (מתרומם מעט כנגדם
 ומושיט ידו): שלום, שלום! שבו, רבותי!
 (האורחים יושבים משני עברי השלחן).
 שומשום (אל זמזומי): מה
 אחת קורא? אולי כבר את המאסף החדש
 עתיד לבוא?
 בצלצול (נני כן אל זמזומי):
 כבר נחקבל, עתיד לבוא?
 זמזומי (כצחוק הנאה): יכול
 להיות מאד.
 שומשום: מדוע זה לא קבלתי
 אנכי?
 בצלצול: גם אנכי לא קבלתי
 עוד; איני מבין זאת כלל!
 שומשום (אל זמזומי): נו,
 ואחח בודאי קורא ראשונה את מאמר
 עצמך? (על שפתיו נראה צחוק).
 זמזומי (ברונו קצח): אני רק
 מעיין, אם לא קלקל שם העורך בתקוניו.
 בצלצול: ומה?
 זמזומי: מיכן, שלא העיז שם
 לחקן כלום.

שומשום: איך שם מאמרך? כבר
 שכחתי שמו.
 בצלצול: כמדומני, כשרונות
 העברים בגולה?
 זמזומי: כן.
 שומשום (כהתרנסור): הררי
 אומלל! החשב איש מאתנו לפני ירחים
 אחדים, כי עתה כבר נקרא מאמר על מותו
 בבוקר חייו ובשחר כשרונו?
 זמזומי: מי היה יכול לדעת זאת?
 חבל, חבל! במאמרי זה הנני מראה, כי
 הררי היה באמת כשרון נעלה, ולו היה
 נשאר בחיים, כי עתה היה עומד ברבות
 הימים בראש מהלך ידוע בספרותנו.
 בצלצול (מתאנח): אשמנו מכל
 עם, בושנו מכל דור ונשתנינו מכל אומה
 ולשון! כשרונותינו כלים לרוב בשל חוסר
 לחם...
 זמזומי: במאמרי זה הנני מחעכב
 על הפרט הזה באריכות יתרה; מצבו של
 הררי בשנים האחרונות מתואר בצבעים
 חזקים ומועזים.
 בצלצול: כן, זה היה כשרון נהול.
 צודקים הם דבריו המעטים, שנאו בעתו
 הפלג, כי רק עתה, בהלקחו ממנו, נעשינו
 פחאם מרגישים את אשר היה ואת אשר
 היה יכול להיות, לו רק נשאר בחיים.
 שומשום (אל זמזומי): נו,
 ואיך הם המאמרים האחרים במאסף הזה?
 אולי כבר קראת את ציורי?

זמזומי: לא, עוד לא קראתי,
 בצלצול (אל זמזומי): כמה
 נליונות דפוס סביל מאמרך?
 זמזומי: שנים, לא יותר משני
 נליונות.
 שומשום: עוד יותר משני נליונות?
 בצלצול: יותר משני נליונות!
 הלא חתעשר?
 שומשום (מביט אל התקרה):
 אני הישב, כי הררי האימלל לא הרויח
 סעודו סביל כזה בעבודתו הספרותית גם
 במשך שנה שלמה.
 בצלצול: ואולי במשך שתי
 שנים.
 זמזומי (מביט זמן-מה במכוכה
 אל שומשום): כנגד מה הנך אומר
 זאת?
 שומשום: הנה הוא מעמיד כבר
 פנים של נעלב! וכי מה אמרתי פה?
 בצלצול: הרלח-נא! מה פה יש?
 ראו-נא!
 זמזומי מתרומם ממקומו, אוחז
 בידו את המאמר, כשאנשיו מתנו
 נליונות, מביט וצוה במבט, שומשום
 ובצלצול קמים גם הם כמקומותם
 ומבטנים זה את זה, איתקים ומבוכים...
 הססן יורד.